

<https://promo.semantrum.net/uk/2017/04/21/v-ukrayini-na-pochatok-2017-roku-narahovano-21-6-mlnkoristuvachiv-internetu/> (дата звернення: 22.04.2019).

3. PISA 2015 Results (Volume III): Students' Well-Being. URL: https://read.oecd-ilibrary.org/education/pisa-2015-results-volume-iii/bullying_9789264273856-12-en#page17 (дата звернення: 22.04.2019).

Одержано 25.04.2019

★

УДК 349.22

Наталія Вікторівна Сорочан,

ад'юнкт Харківського національного університету внутрішніх справ

ЗАСОБИ ЗАОХОЧЕНЬ У ТРУДОВОМУ ПРАВІ, ЇХНЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ В ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Перш за все, окреслимо засоби заохочення, які можуть застосовуватися до працівників. Отже, в залежності від суб'єктного складу, відносно якого використовуються засоби заохочення, останні можна поділити на загальні (які поширюються на невідзначене коло суб'єктів) і спеціальні засоби заохочення (якими охоплюється порівняно вузьке коло працівників, що визначається специфікою праці).

В залежності від суб'єкта, яким заохочуються працівники, розрізняються види заохочень, якими відображається значимість трудового внеску для організації, галузі або держави.

Згідно форми волевиявлення особи, якою здійснюється заохочення, останнє може бути породженням індивідуальної волі роботодавця чи результатом рішення, що було виробленим спільно із представниками працівників.

За характером чи ступенем впливу матеріальних та моральних стимулів виділяють, відповідно, нематеріальне і матеріальне заохочення.

Слід наголосити, що сутність власне засобів заохочення можна розкрити, лише дослідивши окремі форми заохочення. До останніх належать, зокрема, нагородження цінним подарунком, надання матеріальних благ тощо [8, с. 295–297].

На думку Т. Колеснік, до якої ми приєднуємося, матеріальні та моральні заохочувальні заходи співвідносяться у нерозривній єдності. Будь-яке заохочення має бути обґрунтованим, тому і

потрібно створювати особливу систему, яка буде, до того ж, додатковим стимулом для працівників. Неможливо будувати таке суспільство, що характеризується ознаками демократичності та права, як і соціальне державно-організоване суспільство, виходячи лише із принципу матеріальної зацікавленості [2, с. 156].

Відповідно до ст. 143 КЗпП України, «до працівників підприємств, установ, організацій можуть застосовуватись будь-які заохочення, що містяться в затверджених трудовими колективами правилах внутрішнього трудового розпорядку» [1].

Як матеріальне заохочення, важливим є преміювання працівників, при цьому, премія є особливим видом грошового заохочення за трудові досягнення. При цьому враховуючи те, що їй властива приналежність до інституту заробітної плати, вона може бути обумовлена індивідуальним трудовим договором (контрактом) та мати постійний характер. Премія набуває ознаки грошового заохочення за трудові досягнення, коли вона має разовий характер, а означене буде напряду передбачено в локальному нормативно-правовому акті підприємства [4, с. 333; 6, с. 115].

Враховуючи зростаючу в даний час роль нематеріального стимулювання, підкреслимо, що сьогодні роботодавцям, з метою розвитку трудової ініціативи та активності працівників, необхідно не тільки частіше використовувати вже відомі заходи морального заохочення за працю, а й шукати і розробляти свої ефективні заходи заохочення працівників [5, с. 524].

Щодо імплементації заохочень в діяльності Національної поліції України зазначимо наступне.

Ми приєднуємося до думки В. Сокурєнка, що службова діяльність поліцейського має комплексний характер, а отже, потребує певної організації, підпорядкування поліцейських відповідним правилам поведінки, злагожденості та дисциплінованості учасників відносин у сфері проходження служби в поліції [11, с. 18].

Далі, у відповідності із ч. 2 ст. 19 Закону України «Про Національну поліцію», «підстави та порядок притягнення поліцейських до дисциплінарної відповідальності, а також застосування до поліцейських заохочень визначаються Дисциплінарним статутом Національної поліції України, що затверджується законом» [10].

Відомо, що у середині березня 2019 р. парламент проголосував за законопроект № 4670 «Про Дисциплінарний статут

Національної поліції України». Цей статут ще в 2016 році розробило Міністерство внутрішніх справ. Документ регулює повноваження поліцейських, види заохочень та дисциплінарних стягнень, а також порядок їхніх застосувань. Також там перераховані права і обов'язки поліцейських [7].

Отже, у відповідності із ст. 6 Закону України «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» (далі – Закон), «заохочення є засобом підтримання службової дисципліни, що полягає у відзначенні поліцейського за успішне виконання ним обов'язків, а також за інші заслуги перед державою та суспільством.

До поліцейських можуть застосовуватися такі види заохочень:

- 1) дострокове зняття дисциплінарного стягнення;
- 2) занесення на дошку пошани;
- 3) заохочення грошовою винагородою;
- 4) заохочення цінним подарунком;
- 5) надання додаткової оплачуваної відпустки тривалістю до п'яти діб;
- 6) заохочення відомчими заохочувальними відзнаками Національної поліції України;
- 7) заохочення відомчими заохочувальними відзнаками Міністерства внутрішніх справ України;
- 8) дострокове присвоєння чергового спеціального звання;
- 9) присвоєння спеціального звання, вищого на один ступінь від звання, передбаченого займаною штатною посадою;
- 10) заохочення відомчою заохочувальною відзнакою Міністерства внутрішніх справ України «Вогнепальна зброя»;
- 11) заохочення відомчою заохочувальною відзнакою Міністерства внутрішніх справ України «Холодна зброя».

Згідно ст. 9 Закону, «заохочення застосовуються до поліцейських на підставі сукупної оцінки професійних якостей, результатів службової діяльності, ступеня службової активності, ініціативності та стану дотримання службової дисципліни на підставі подання про заохочення. У поданні про заохочення зазначаються конкретні заслуги поліцейського, що стали підставою для внесення подання про застосування до нього заохочення. Забороняється внесення підлеглими подання про заохочення їхнього керівника. Заохочення поліцейського оформляється письмовим наказом. Зміст наказу оголошується особовому складу відповідного

органу поліції та доводиться до відома поліцейського, якого заохочено. Підстави для застосування до поліцейського заохочень, порядок представлення до заохочення, розгляд матеріалів та прийняття рішення про заохочення або про відмову в заохоченні, опис заохочення, порядок вручення, а також його позбавлення та вилучення визначаються положенням про заохочення, що затверджується Міністерством внутрішніх справ України. Рішення про заохочення поліцейського, прийняте з порушенням визначеного порядку або на підставі недостовірних відомостей, підлягає скасуванню, а виданий предмет заохочення – вилученню. За відсутності предмета заохочення його вартість відшкодовується в порядку, визначеному законодавством. Рішення про скасування заохочення поліцейського із зазначених цією статтею підстав приймається уповноваженим керівником за результатами проведеного в установленому порядку службового розслідування» [9].

Таким чином, заохоченням є позитивно стимулюючий вплив суб'єктів (посадової особи, органу і т. ін.) на потреби, інтереси, свідомість, волю, поведінку працівників, а, відтак, на результат їхньої праці. Використання заохочення ґрунтується на правових засадах, воно має бути своєчасним, значущим, вагомим. Згідно способу впливу на працівників нами виділяються моральні і матеріальні, згідно сфери дії – загальні та спеціальні заохочення. До поліцейських можуть застосовуватися наступні види заохочень: дострокове зняття дисциплінарного стягнення; занесення на дошку пошани; заохочення грошовою винагородою; заохочення цінним подарунком; надання додаткової оплачуваної відпустки тривалістю до п'яти діб; заохочення відомчими заохочувальними відзнаками Національної поліції України; заохочення відомчими заохочувальними відзнаками Міністерства внутрішніх справ України; дострокове присвоєння чергового спеціального звання; присвоєння спеціального звання, вищого на один ступінь від звання, що є передбаченим займаною штатною посадою; заохочення відомчою заохочувальною відзнакою МВС України «Вогнепальна зброя»; заохочення відомчою заохочувальною відзнакою МВС України «Холодна зброя».

Список бібліографічних посилань

1. Кодекс законів про працю України : закон України від 10.12.1971 № 322-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» /

Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення: 20.04.2019).

2. Колеснік Т. В. Правова природа морального заохочення до дотримання дисципліни праці. *Право та інновації*. 2016. № 1. С. 152–158.

3. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 20.04.2019).

4. Коритцев Г. Премія як грошове заохочення працівників. *Публічне право*. 2012. № 4 (8). С. 328–334. URL: <http://www.yourfuture.org.ua/ua/pb/2012/8/Korytcev.pdf> (дата звернення: 20.04.2019).

5. Лагутіна І. В. Право працівника на моральне заохочення // *Правове життя сучасної України : Матеріали Міжнар. наук.-прак. конф. (м. Одеса, 16–17 трав. 2013 р.) / відп. за вип. В. М. Дрьомін ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2013. Т. 1. С. 523–525.*

6. Машков К. Є. Преміювання як різновид заохочення працівників. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. 2016. Вип. 3 (1). С. 113–115.

7. Нові правила для поліції: що змінилося у дисциплінарному статуті // *Українська асоціація власників зброї : сайт*. URL: https://zbroya.info/uk/blog/15188_novi-pravila-dlia-politsiyi-shcho-zminilosia-u-distsiplinarnomu-statuti/ (дата звернення: 20.04.2019).

8. Пилипенко Ю. Заходи заохочення сумлінної праці та їх види за трудовим законодавством. *Правова держава*. 2010. Вип. 21. С. 294–299.

9. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України : закон України від 15.03.2018 № 2337-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19> (дата звернення: 20.04.2019).

10. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 20.04.2019).

11. Сокурєнко В. В. До проблеми правової регламентації службової дисципліни в Національній поліції України // *Актуальні проблеми трудового законодавства, законодавства про державну службу та службу в правоохоронних органах : матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 16 листоп. 2018 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. С. 18–21.*

Одержано 22.04.2019

★